

Monitoring eroze zemědělské půdy

Daniel Žížala

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Caring for soils

Measure, monitor, manage.

5 December 2024

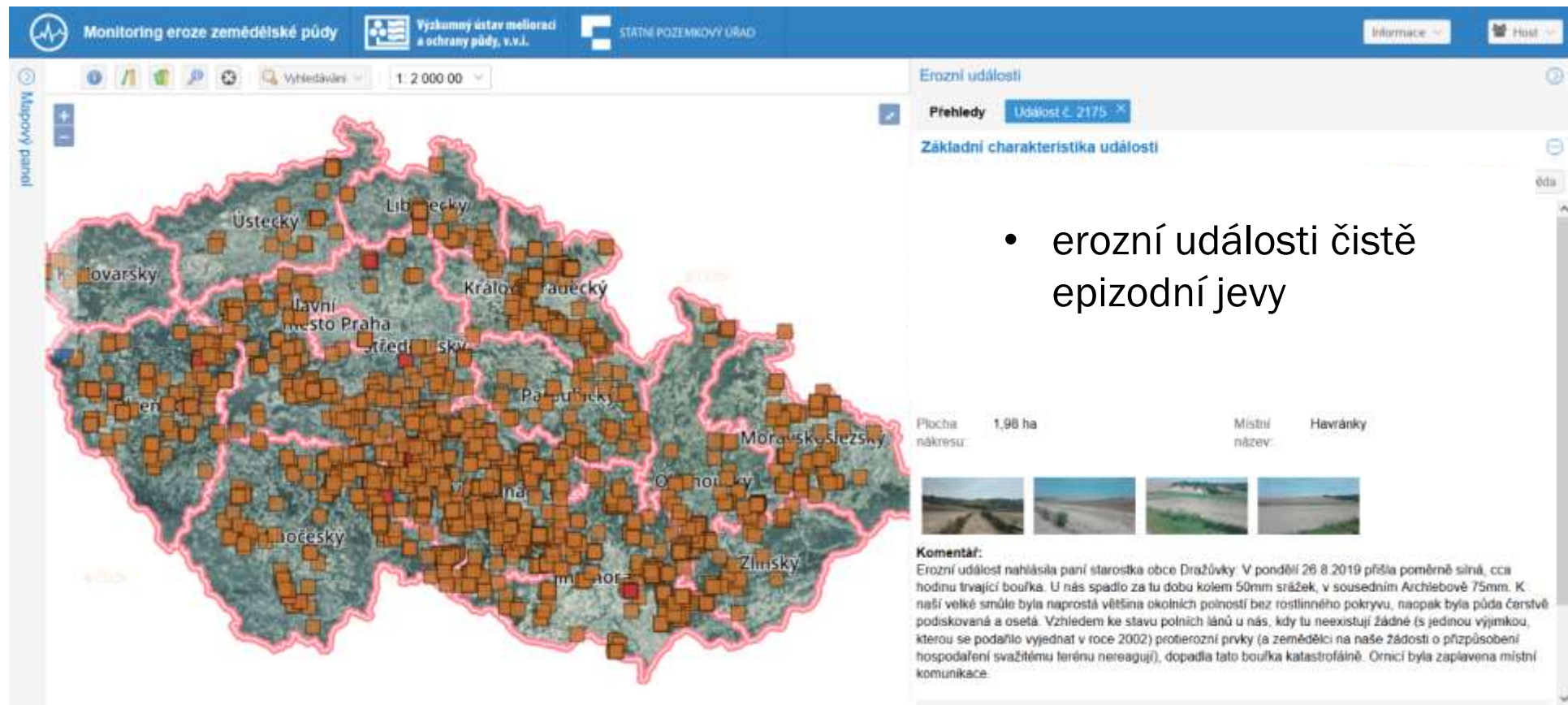

Otázky v protierozní ochraně v ČR

- Máme dostatek informací o účinnosti protierozní ochrany?
- Máme dostatek kalibračních dat pro použití erozních modelů v ČR?
- Máme informace o skutečném rozsahu problému s erozí?
- Máme dostatek informací o škodách způsobených erozí?
- Je politika boje proti erozi zemědělské půdy správně zacílená?

Řešení?

Monitoring eroze

O projektu

Společný projekt

- Počátek realizace v roce 2011
- Spuštěn v roce 2012
- Projekt monitoringu je zajišťován SPÚ ČR v součinnosti s dalšími účastníky
- VÚMOP, v.v.i. zajišťuje:
  - správu a vedení webového portálu monitoringu
  - metodickou podporu

Předmět a cíle

Zjišťování, evidence a správa informací o výskytu

- vodní eroze,
- větrné eroze

Zajistit relevantní podklady

- ✓ o rozsahu problému s erozí zemědělské půdy,
- ✓ o příčinách tohoto stavu,
- ✓ o správnosti zacílení stávajících politik v oblasti boje proti erozi,
- ✓ o účinnosti resp. neúčinnosti některých protierozních opatření.

Následně využít získané podklady

- ✓ při návrzích účinných protierozních opatření,
- ✓ při přípravě nových politik v této oblasti.

Co se zaznamenává?

Základní charakteristika události

Typ eroze	plošná, rýžková
Místo eroze	na hlavní ploše
Akumulace sedimentů	na hraně pozemku, na pozemku
Akcelerátory eroze	Kolejáky
Datum hlášení	17.6.2019
Vznik události od	05.6.2019 17:45
Vznik události do	05.6.2019 18:30
Místní název	U hranic
Okres	Opava
Kat. území	Stěbořice
Plocha nákresu [ha]	4,86
Komentář	událost nahlásil starosta obce 11.6.. Prudká bouřka. V porostu řepy došlo k plošr Místy eroze rýžková.

Zjištěné plodiny

Kód DPB	500-1080 3801/4
Plocha [ha]	55,12
1. Plodina	Kukuřice
Agrotechnika	obecná
Přídopochranné technologie	neuvedeno
Pokryv	porost zapojený v řádku
Obdělávání	po spádnici

Zjištěné srážky

Stanice	Sosnová
Doba trvání [min]	15
Maximální intenzita [mm/hod]	21
Celkový úhr [mm]	5

K monitorovaným událostem se zjišťují vedou informace:

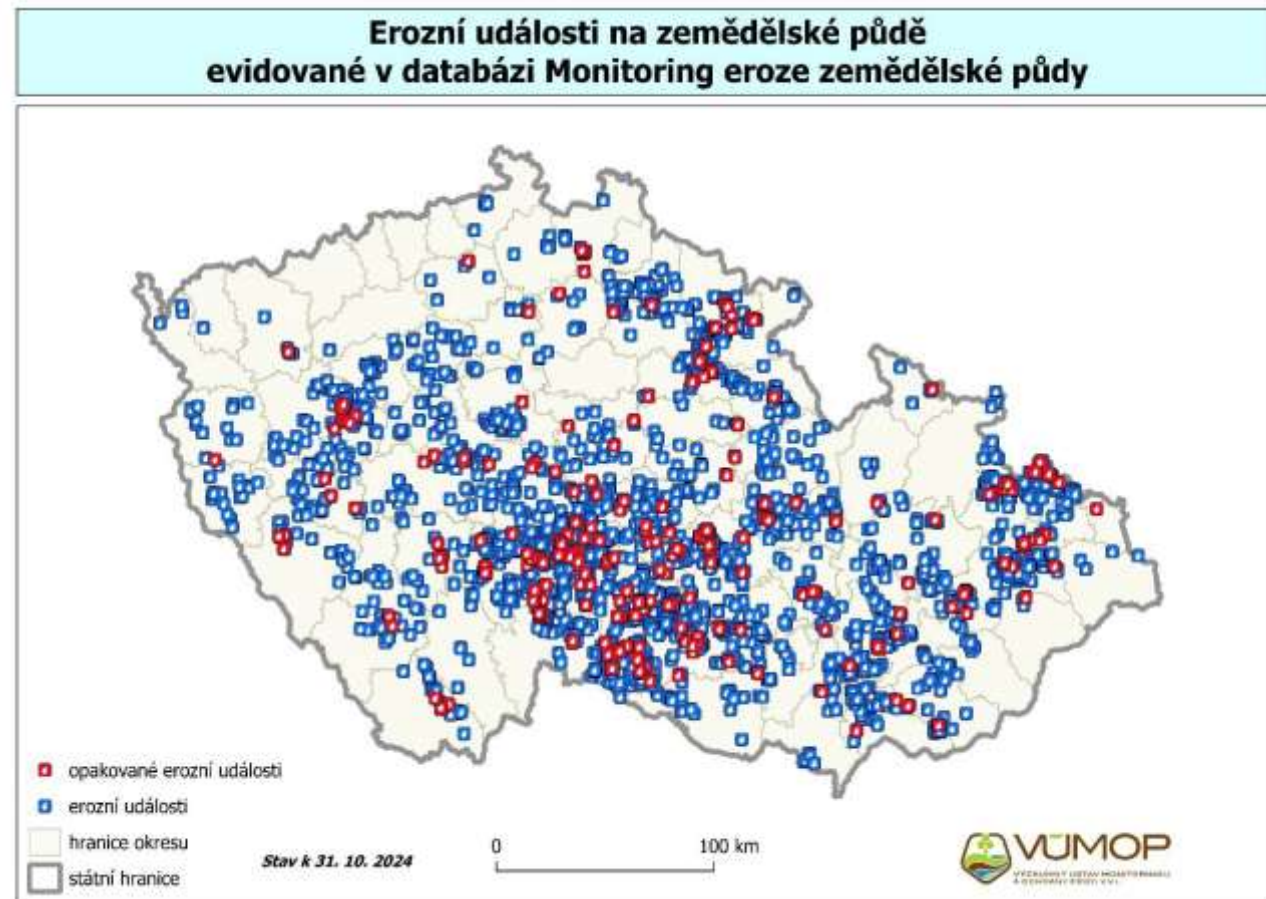
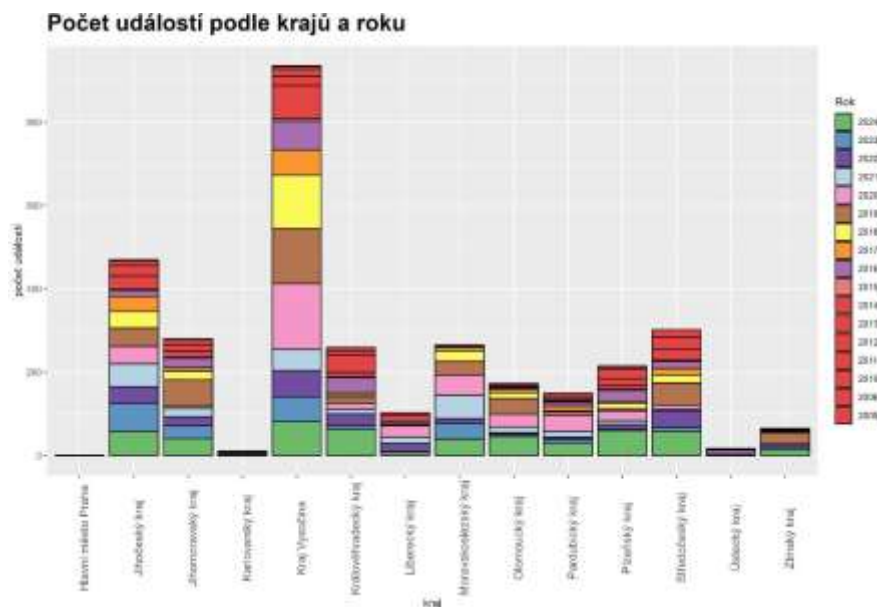
- › typu eroze, místo vzniku eroze
- › datum vzniku,
- › pokryv, plodiny, peo
- › srážky (trvání, max. intenzita, celk. úhrn)
- › akcelerátory
- › místa akumulací
- › místa vzniklých škod

Geodatabáze plná záznamů

- každoroční zpracování souboru dat k 30. 10.
  - zpracování roku
  - zpracování celého souboru dat
- k 30. 10. 2024 – **3 247** erozních událostí

Výsledky

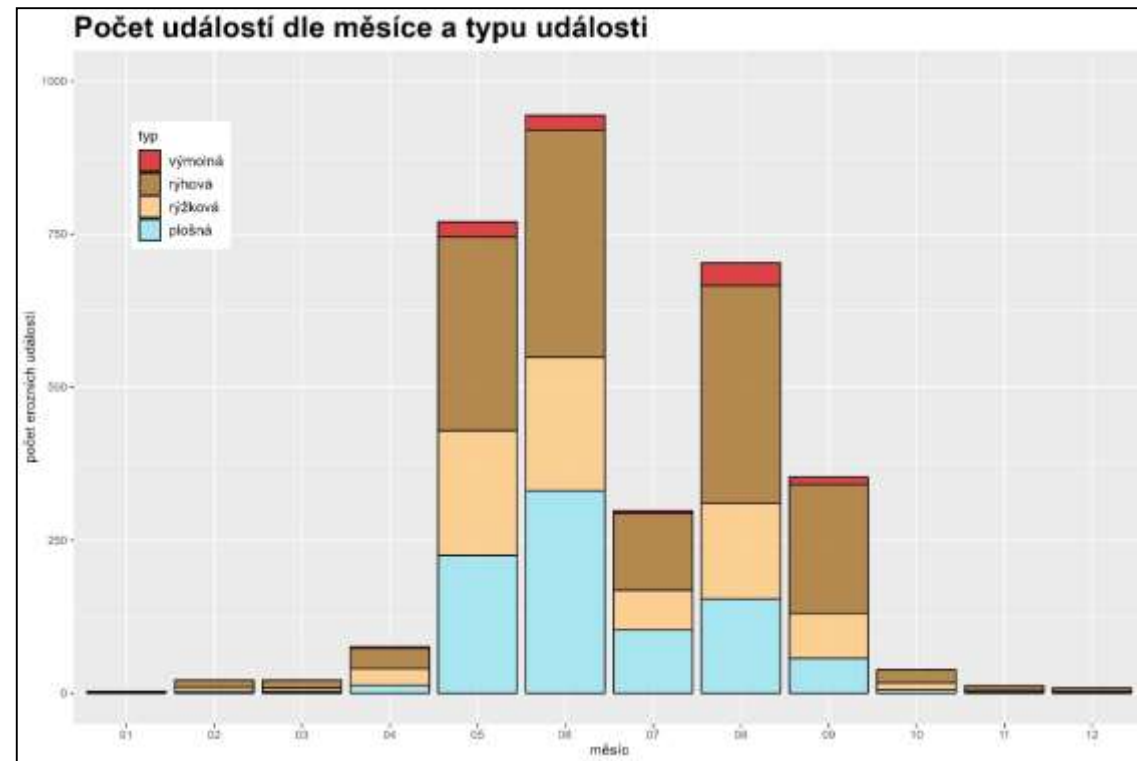
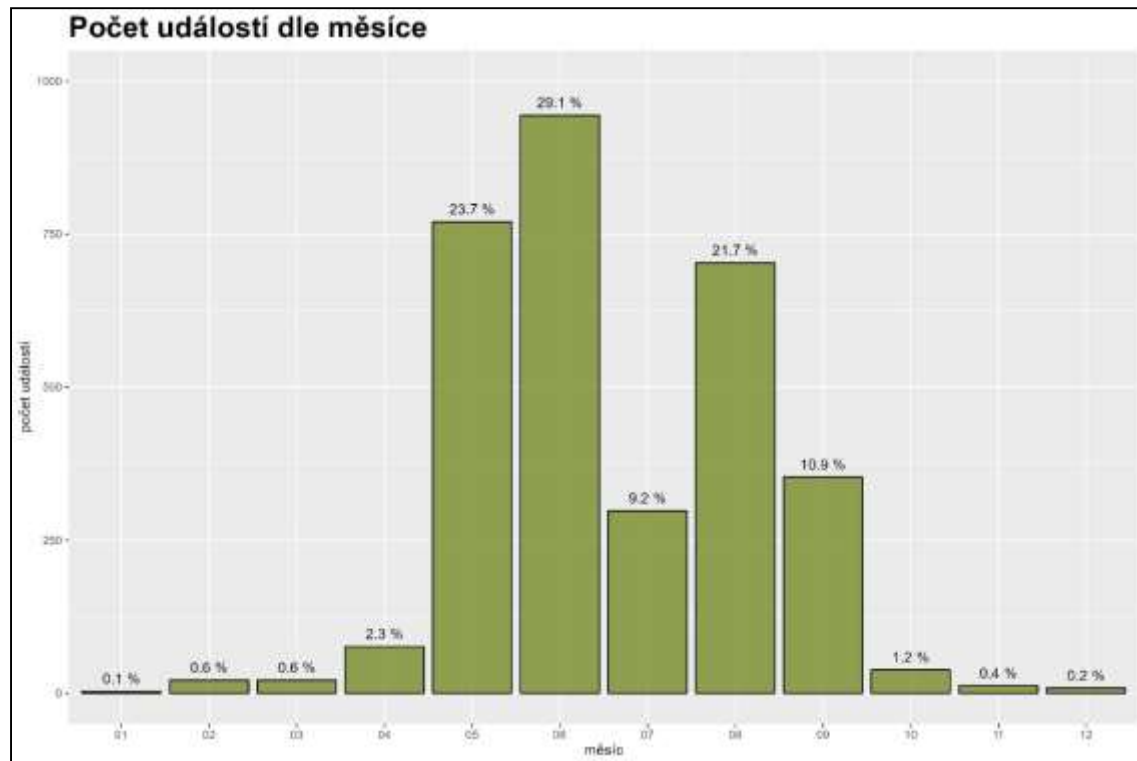

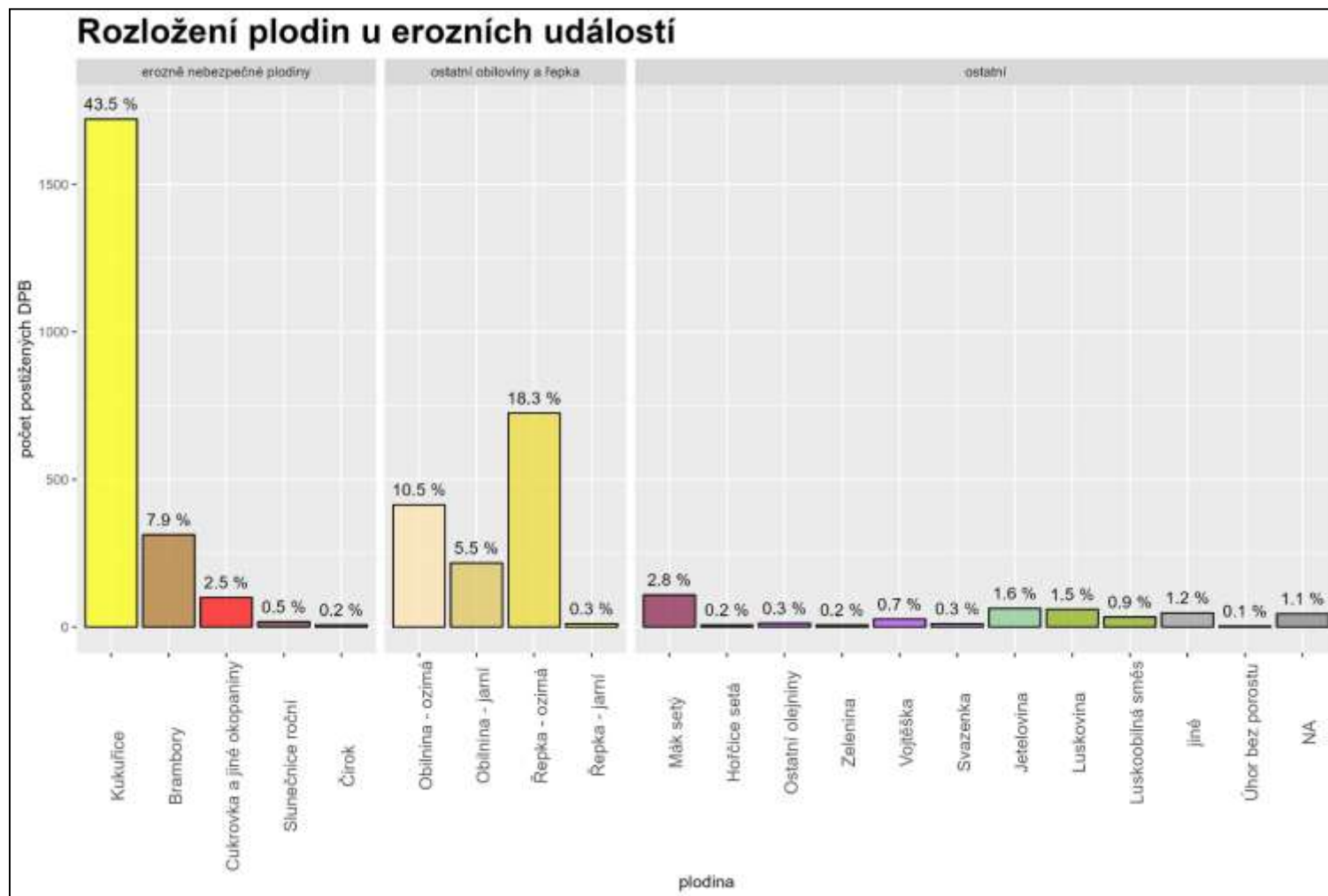

Aktuální poznatky

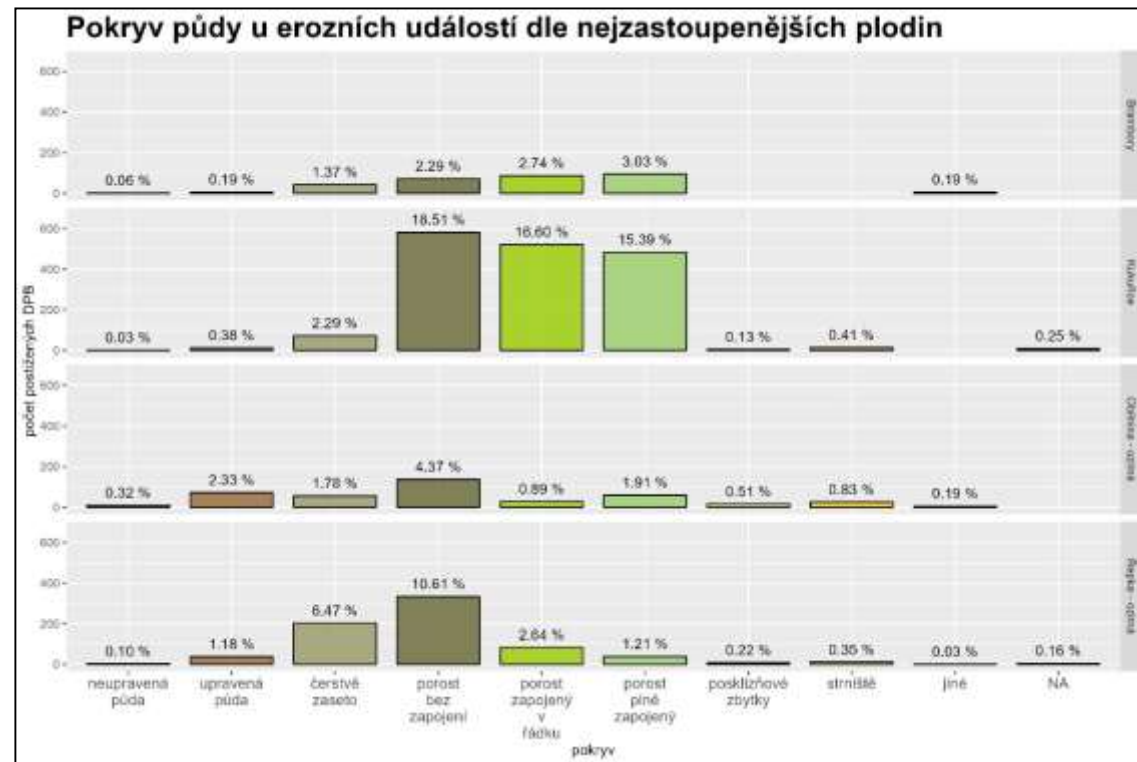
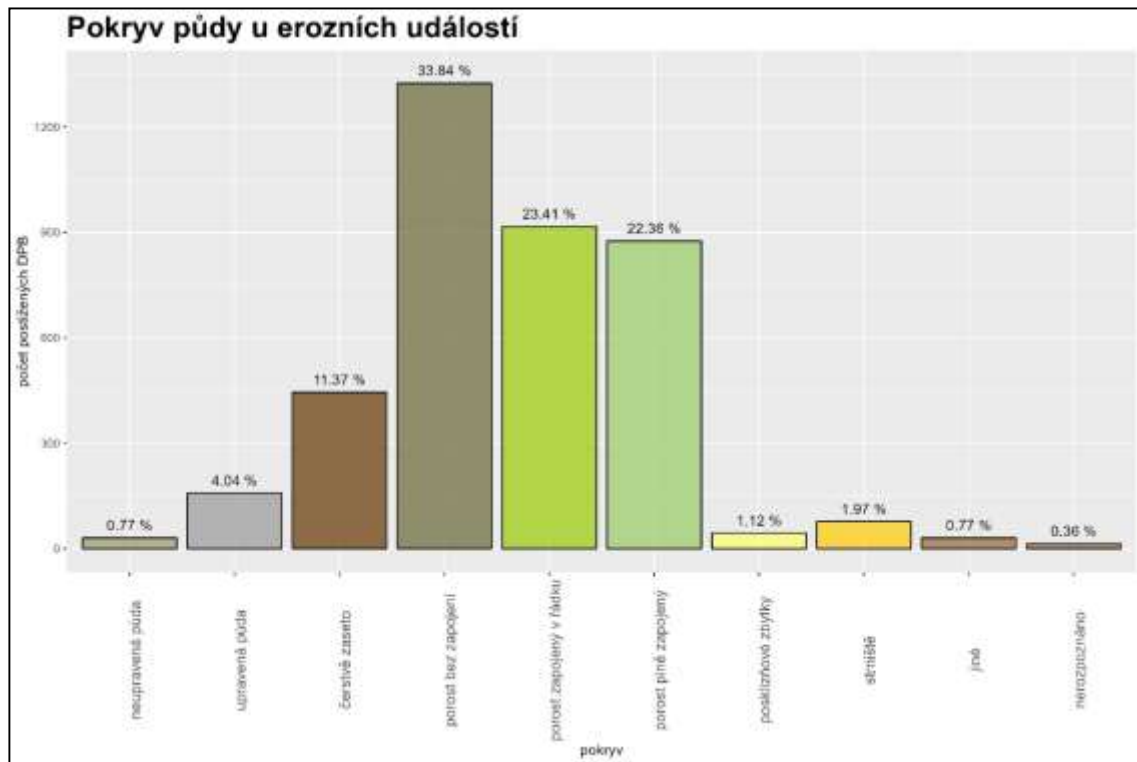

Aktuální poznatky

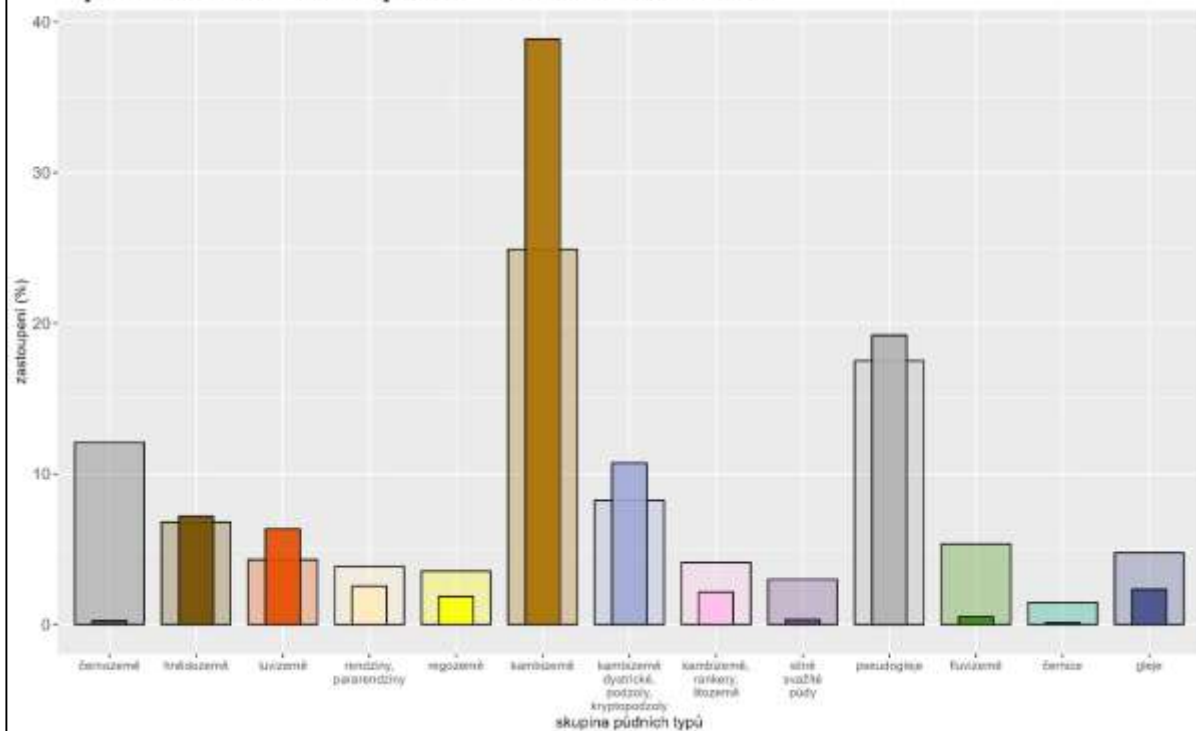

Aktuální poznatky

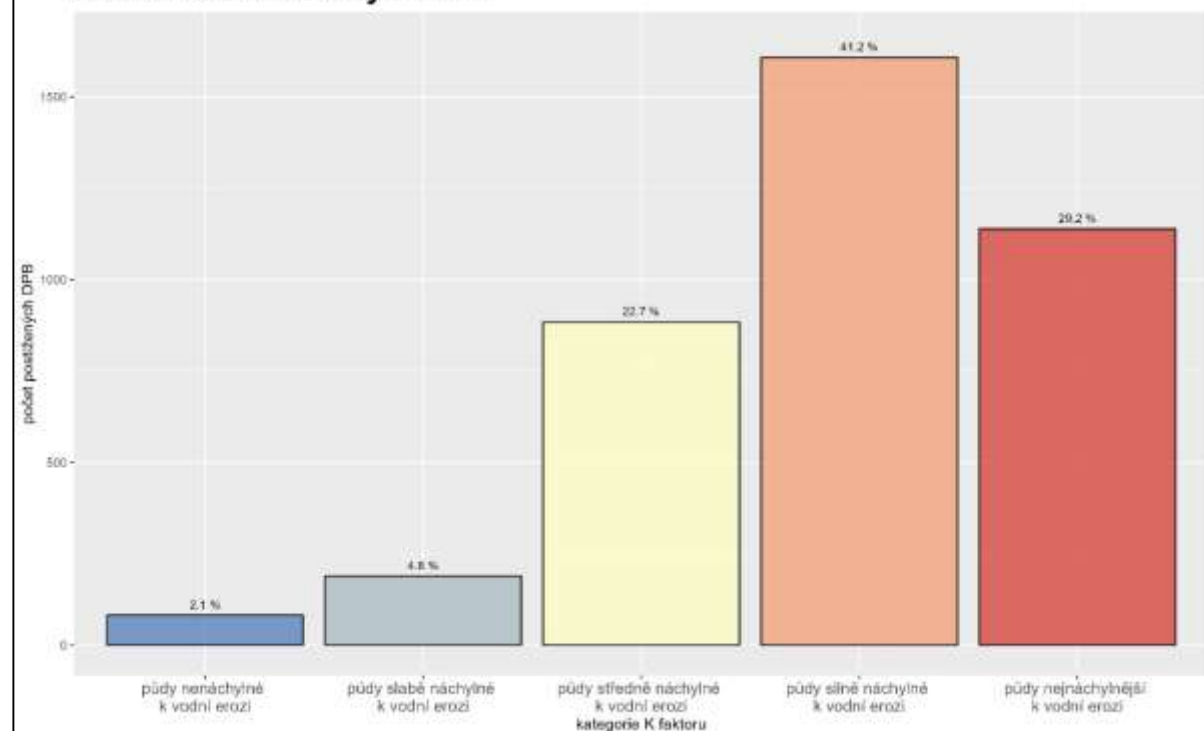

Aktuální poznatky

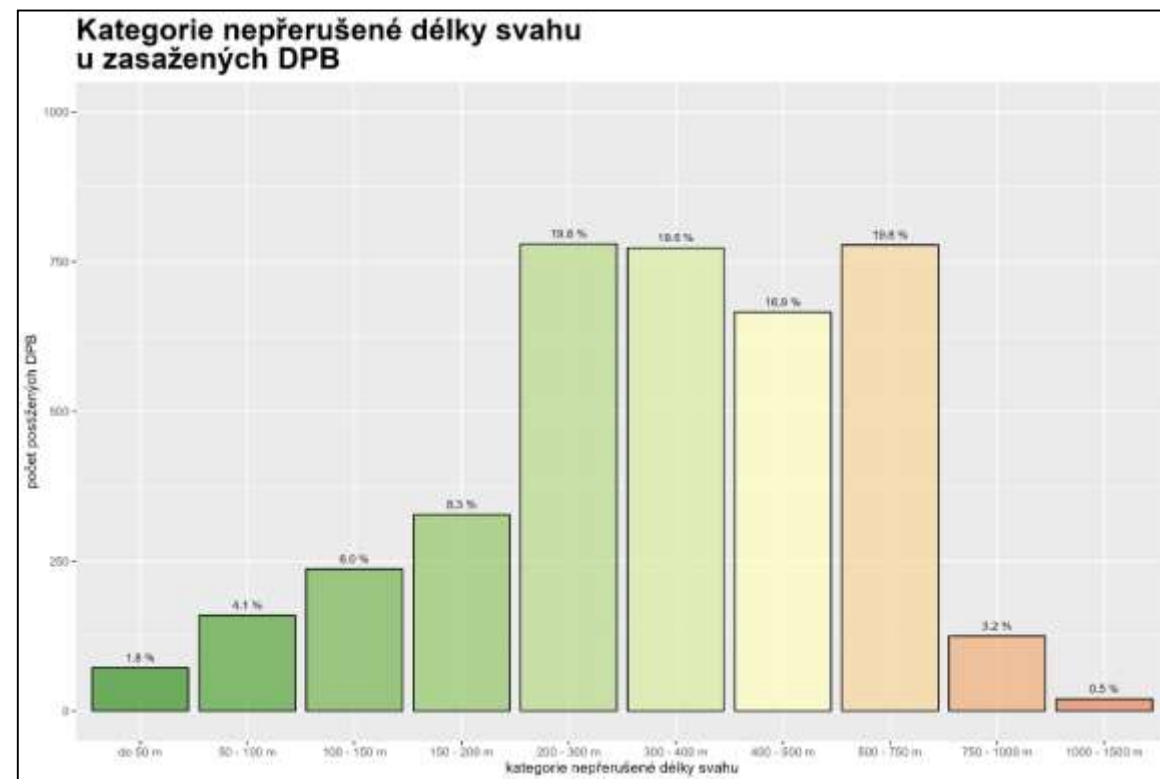
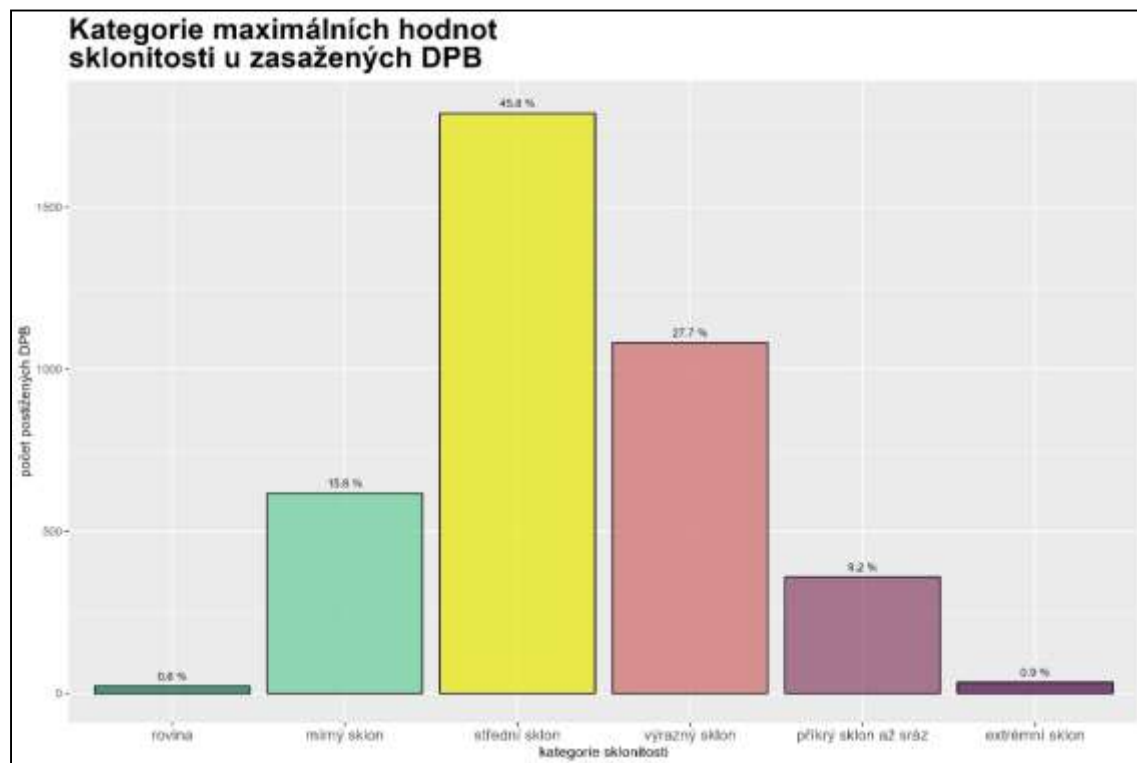
Zastoupení skupin půdních typů na místech erozních událostí v porovnání ze zastoupením na celém území ČR

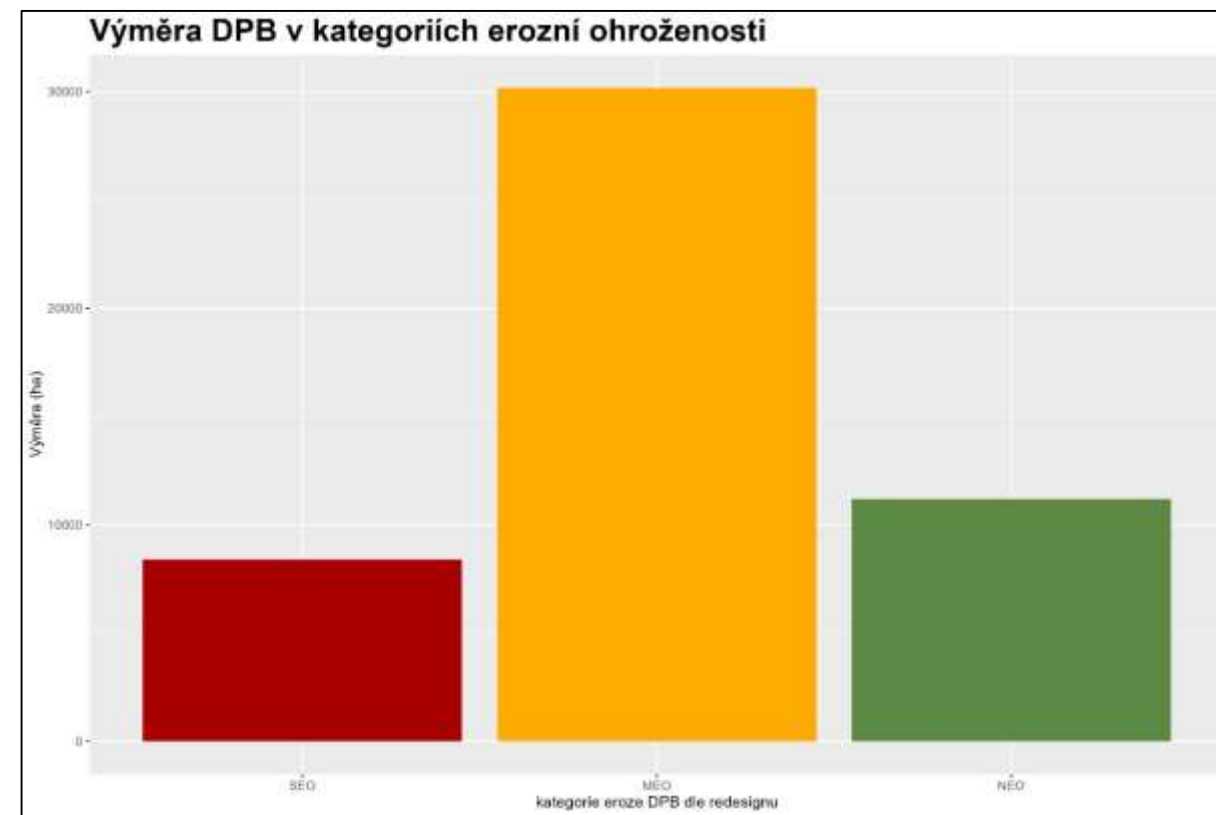
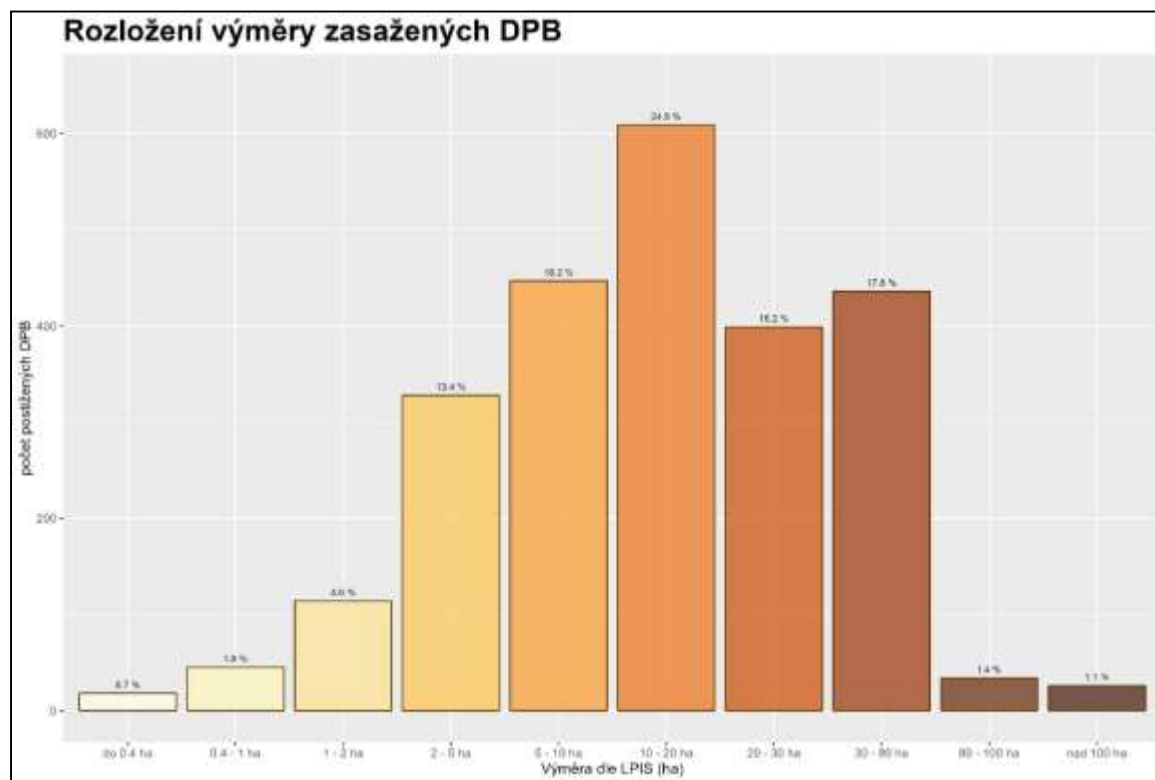
Kategorie maximálních hodnot K faktoru u zasažených DPB

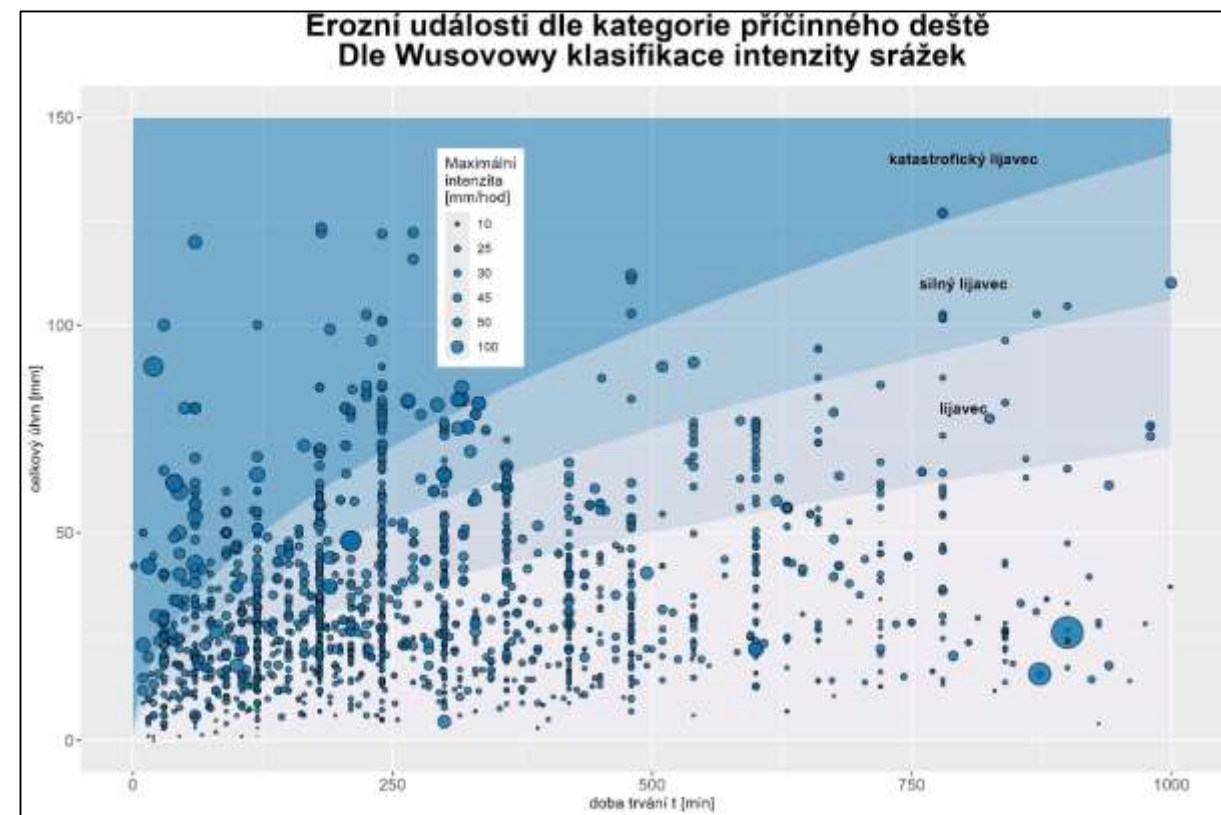
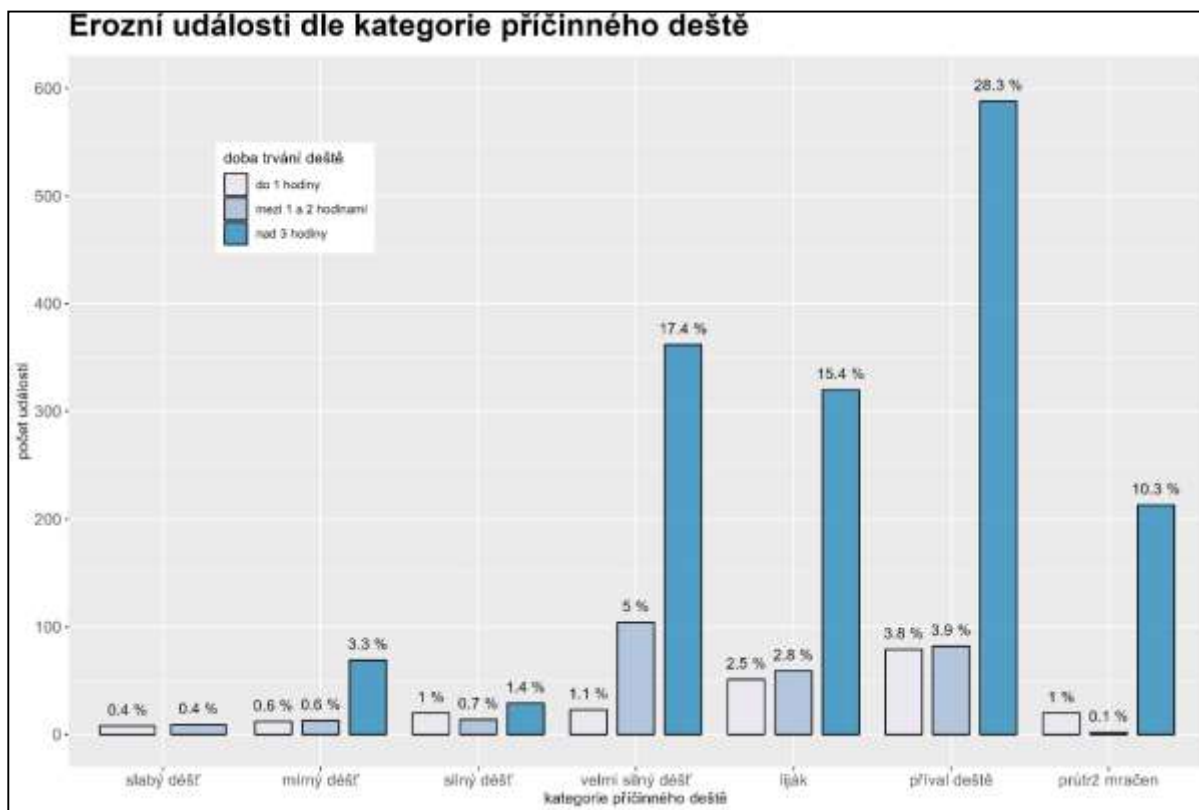
Aktuální poznatky

Aktuální poznatky

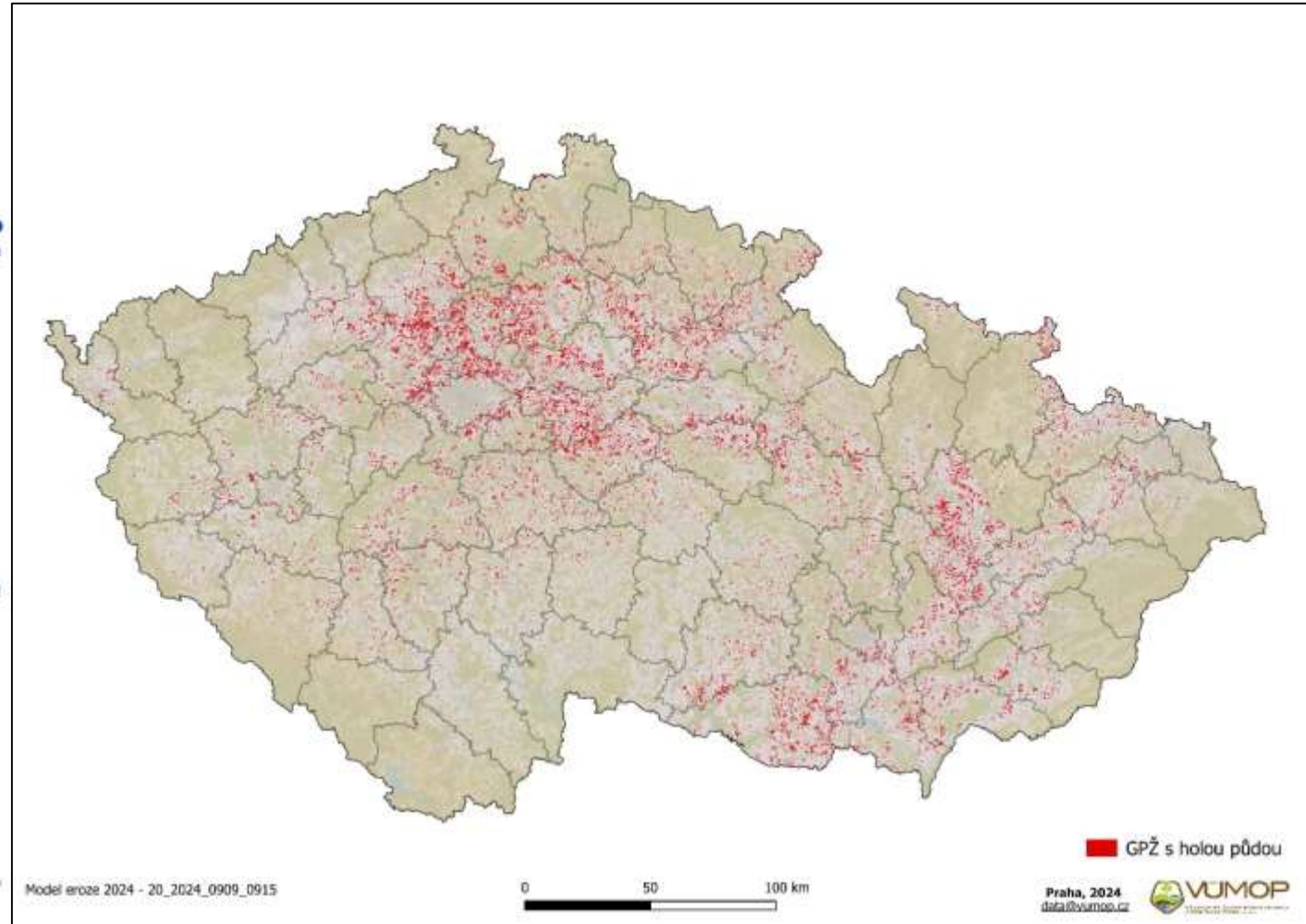
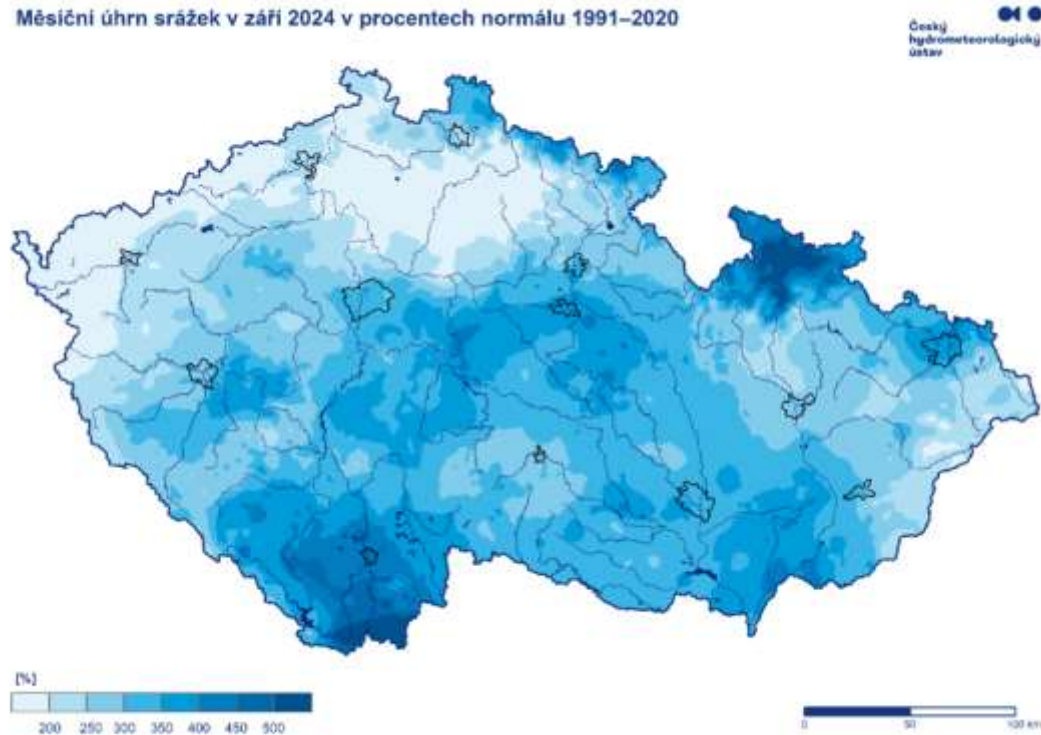
Aktuální poznatky

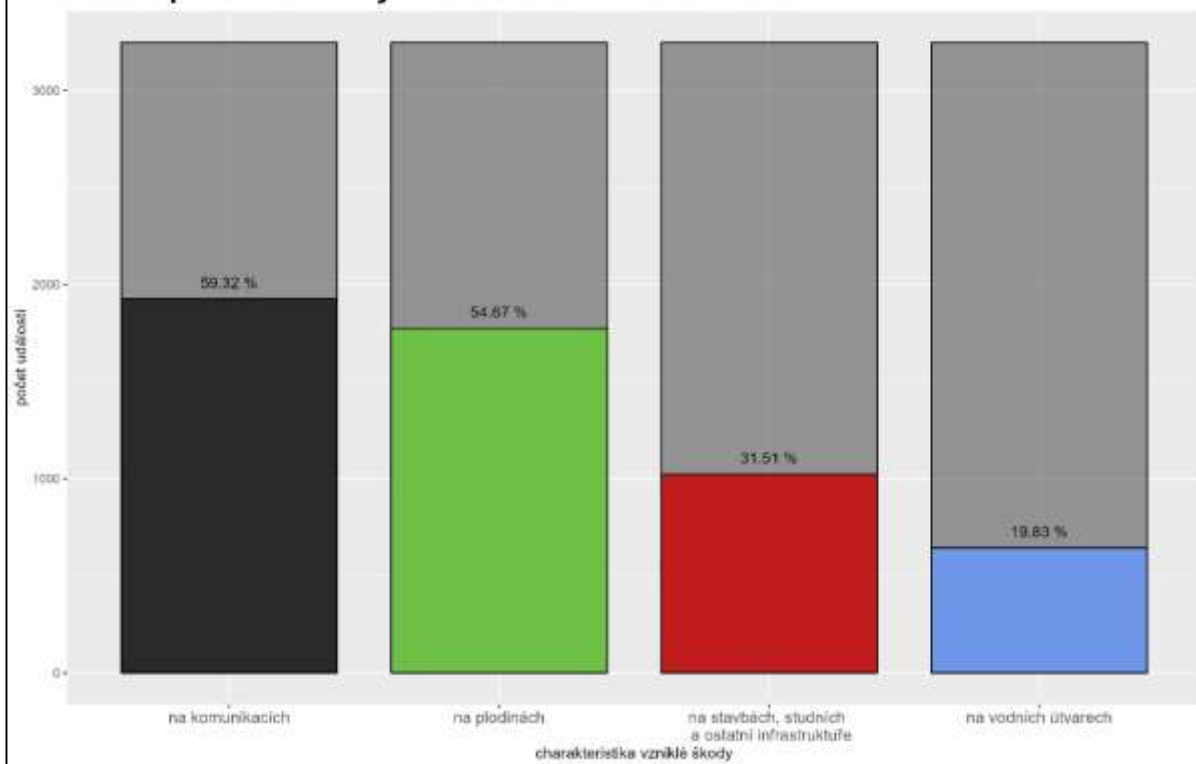
11. – 16. září 2024

Měsíční úhrn srážek v září 2024 v procentech normálu 1991–2020

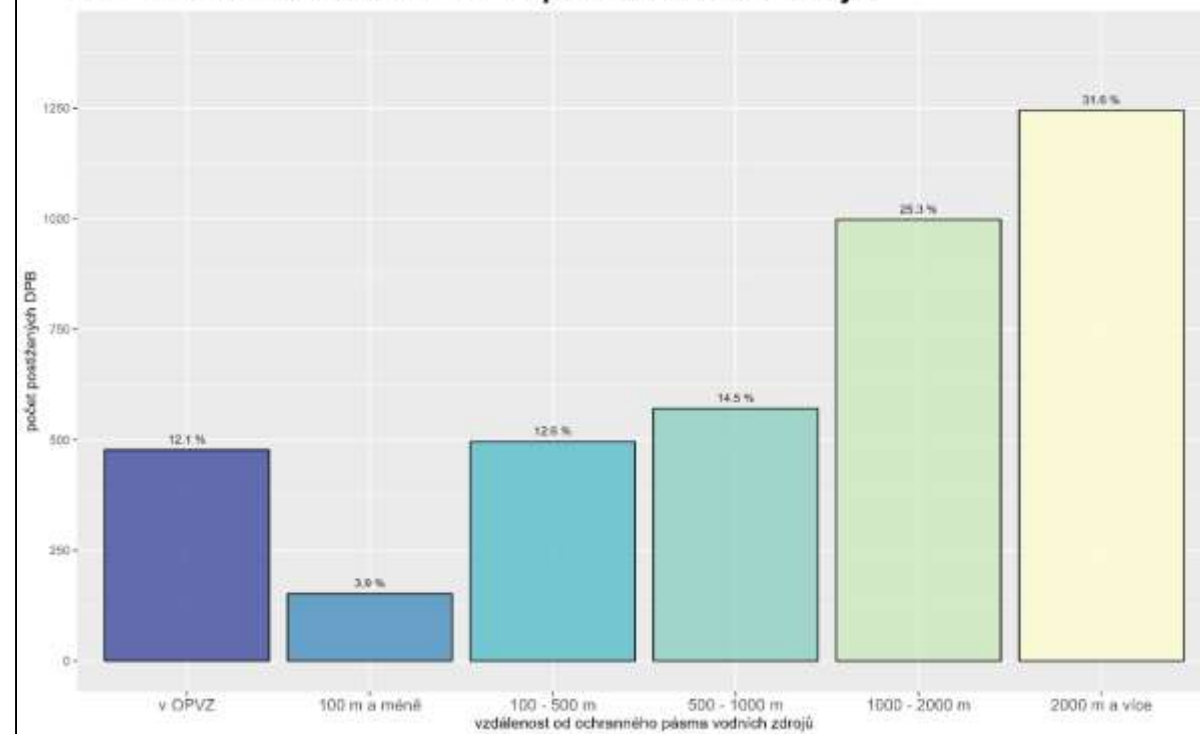

Aktuální poznatky

Zastoupení evidovaných škod u erozních událostí

DPB zasažené erozní události dle vzdálenosti od ochranného pásma vodních zdrojů

Škody na zemědělské půdě

Půdoochranné technologie v rámci DZES

Škody na vodních útvech

Škody v intravilánu obcí

Škody na komunikacích

Závěry

- již z uvedeného vzorku dat se dají interpretovat oblasti směřování protierozní ochrany
  - kritické fáze plodin a pravděpodobnost výskytu erozních dešťů
  - maximální odtokové délky
  - péče o půdní vlastnosti
  - limity navrhování KoPÚ
  - diversifikace stupňů ochrany

Pravděpodobnost ní model eroze

Proč model eroze?

Motivace

Máme dost informací?

- Monitoring dává kvalitativní informace o erozních událostech z reprezentativního vzorku
- Kvantitativní informace nejsou plně dostupné
  - Kolik půd je již erozí poškozeno?
  - Ke kolika erozním událostem dochází?

Nová data a technologie nám mohou pomoci –
obzvláště dálkový průzkum Země

**Vývoj automatizovaného nástroje pro optimalizaci monitoringu eroze
zemědělské půdy pomocí distančních metod**

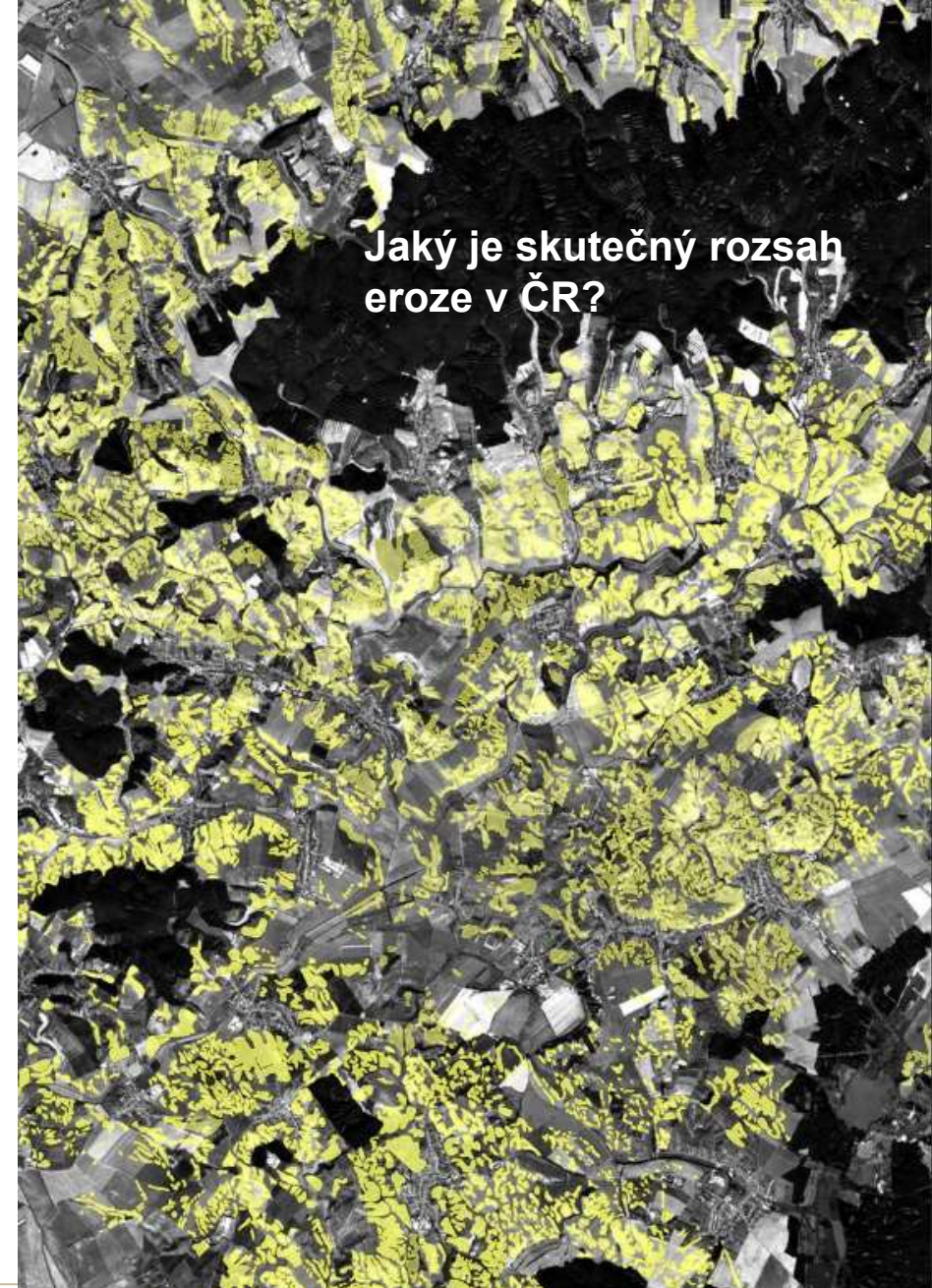
Program aplikovaného výzkumu Mze – NAZV Země

Výzkumný ústav meliorací
a ochrany půdy, v.v.i.

Český
hydrometeorologický
ústav

Jaký je skutečný rozsah
eroze v ČR?

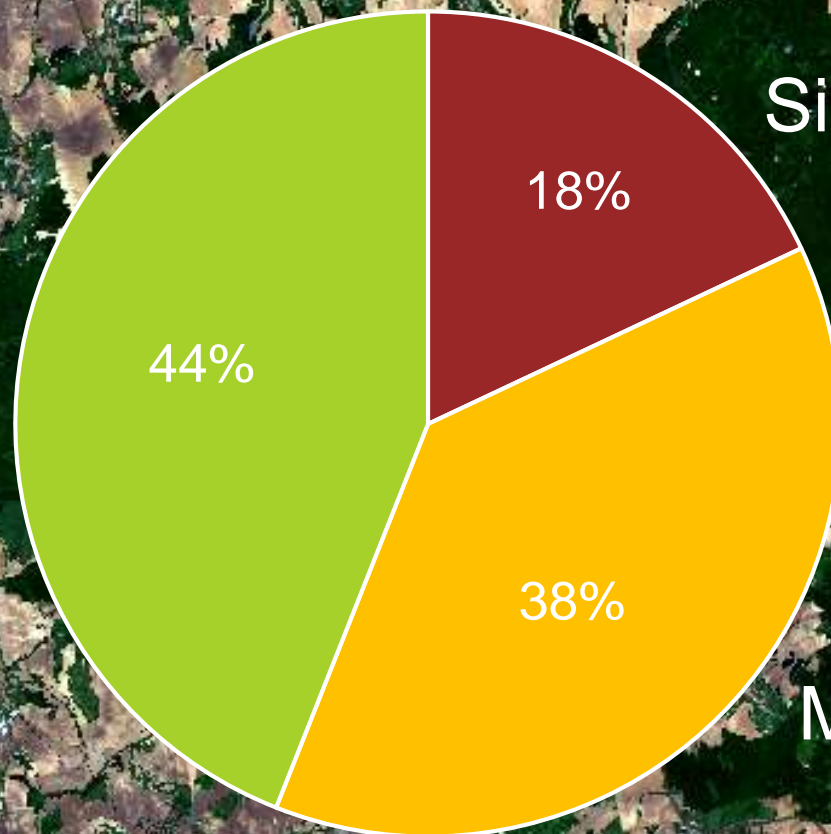

Mozaika holých půd ze Sentinelu 2

Neerodované

Silně erodované

Mírně erodované

Mozaika holých půd ze Sentinelu 2

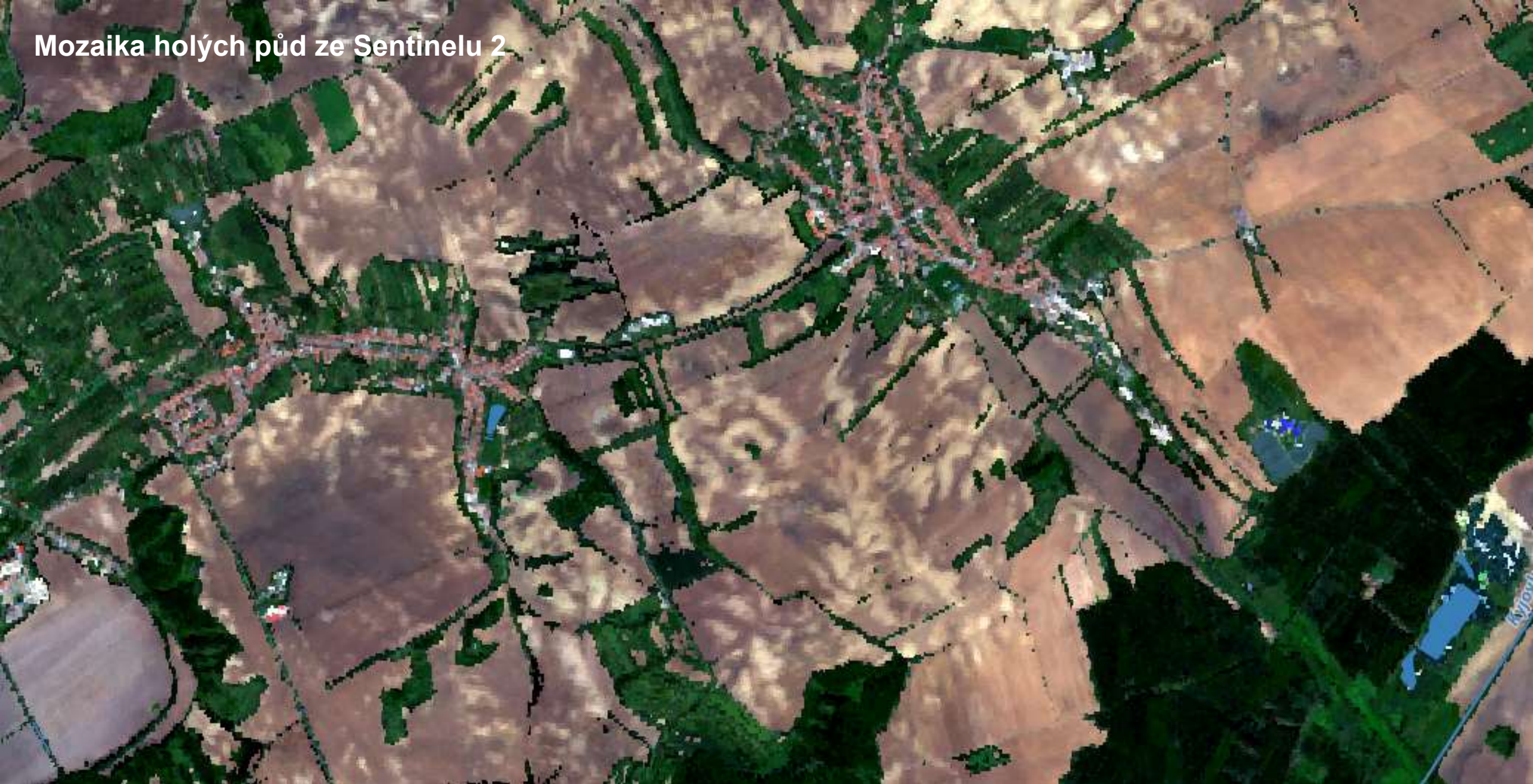

Foto z dronu - Šardice

Letecký ortofotosnímek
Událost 2803 – 1. 9. 2019 Starý Knín

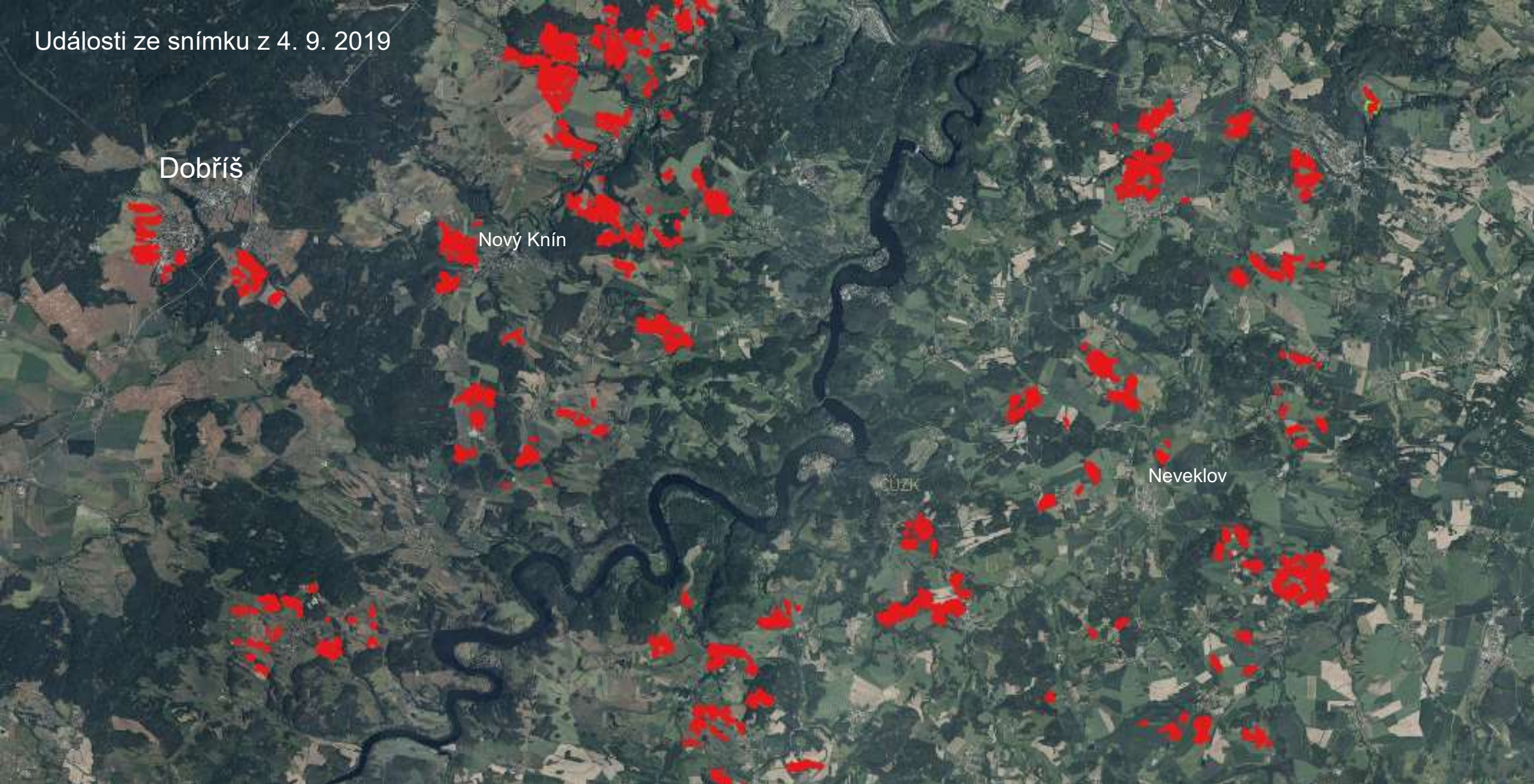

Vektorizované projevy eroze z
ortofotosnímku
Září 2019

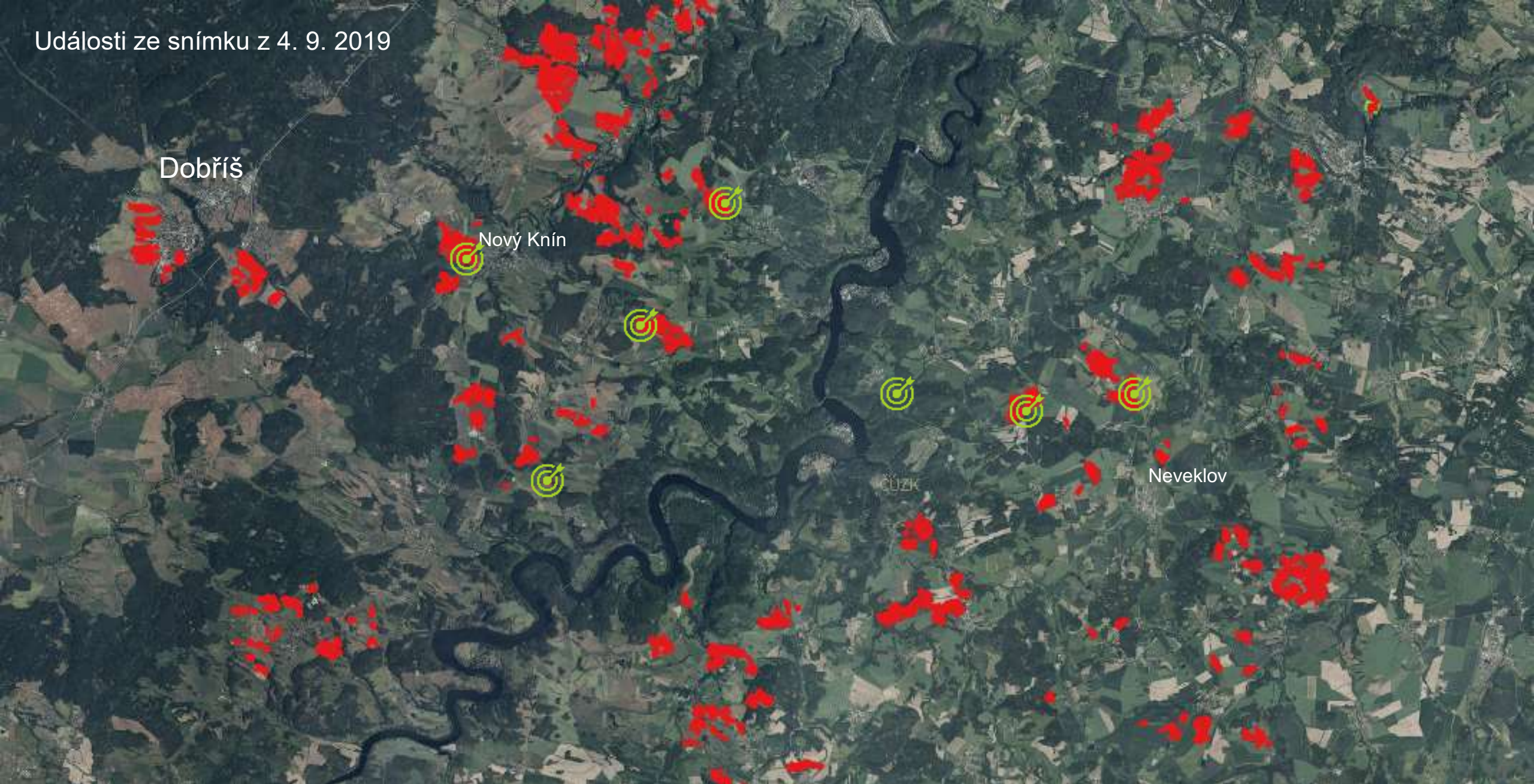

Události ze snímku z 4. 9. 2019

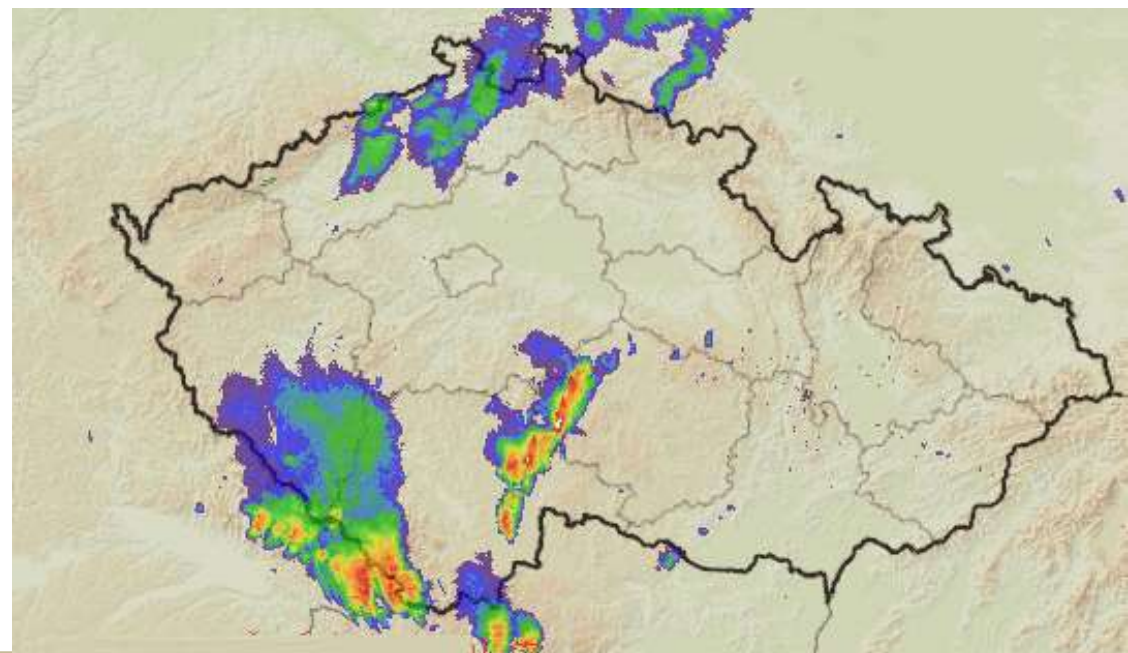
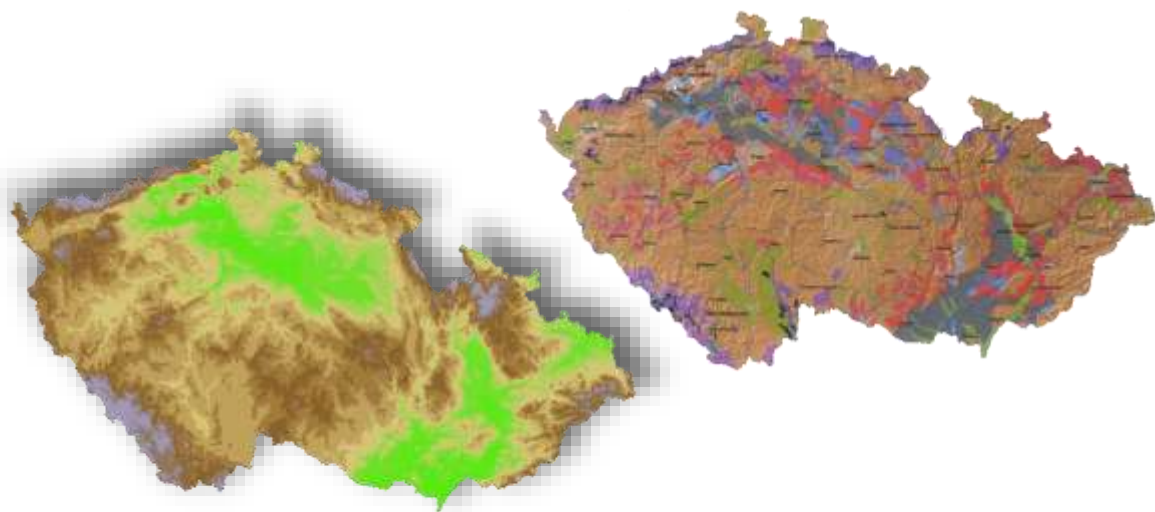
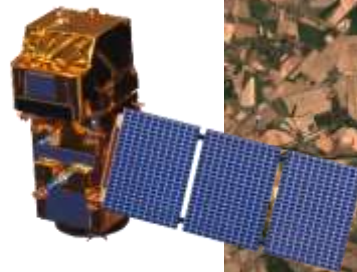
Události ze snímku z 4. 9. 2019

Pravděpodobnostní model eroze

- dostupné prostředky a metody DPZ (družicová data)
- Údaje o srážkových událostech
- Predispozice území k erozním událostem

Základní principy modelu

- **dynamická část modelu**

- srážky
- pokryv

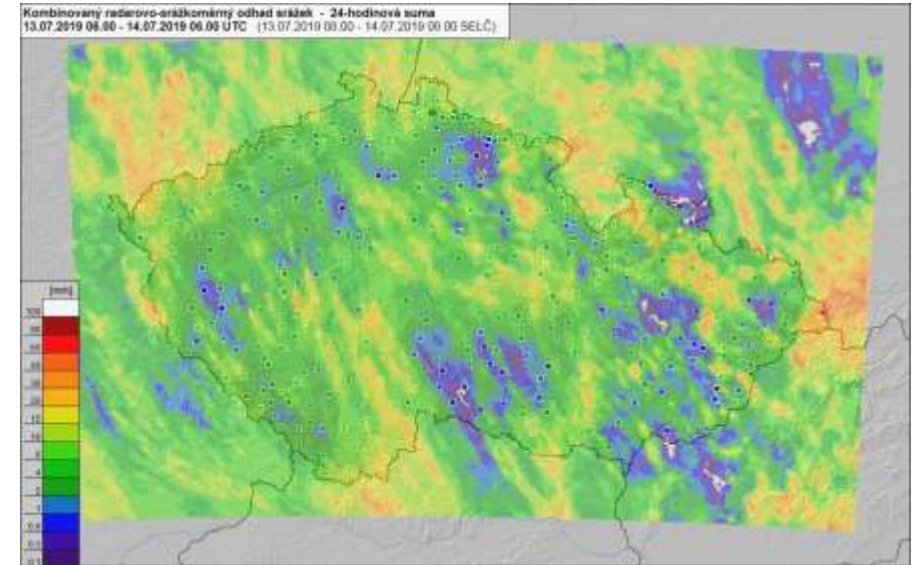
- **statická část modelu**

- reliéf
- půdní vlastnosti „

Model využívá známé metody a principy z hydrologie a výzkumu eroze

Model určuje unášecí schopnost odtékající vody po srážkové události

Pokud je překročeno maximální tečné napětí = > nastává erozní proces

Výsledky modelu

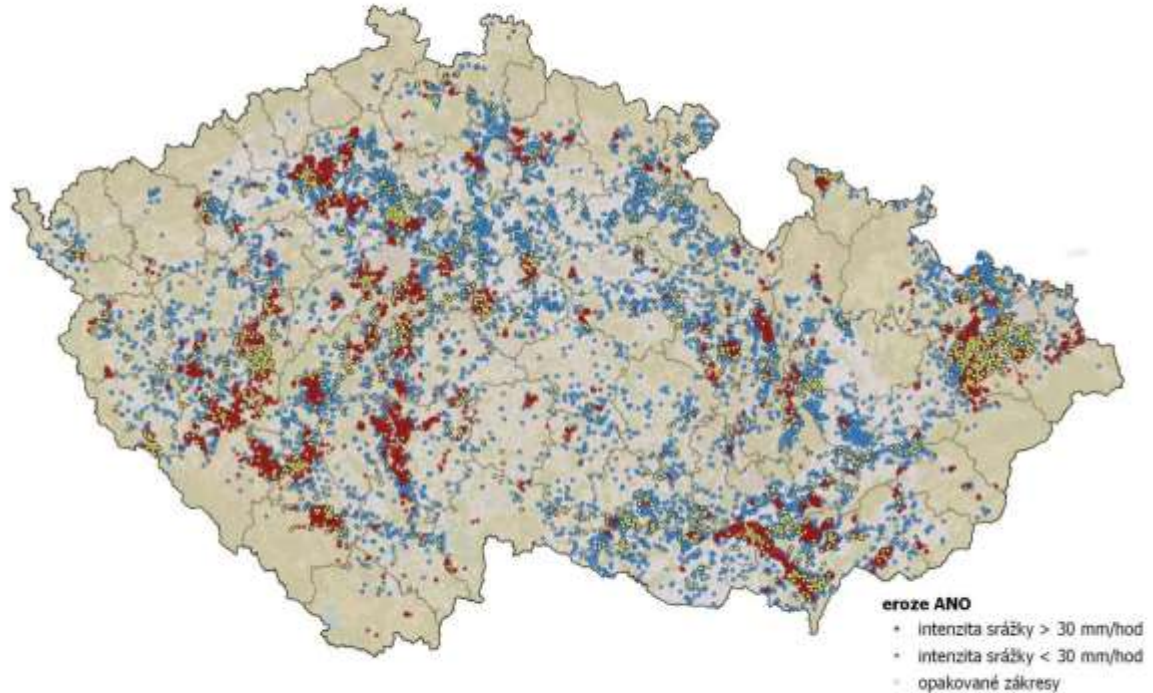
- Výsledkem modelu je identifikace zemědělský pozemků s pravděpodobností výskytu eroze

Model neurčuje transportované množství sedimentů – „pouze“ identifikuje místa vzniku erozního procesu

Úspěšnost modelu je > 70 %

Jako u každého modelu existují nejistoty – jejich eliminace interpretací výstupů

2022 – 20 běhů modelu (červen – říjen), týdenní cyklus

Model – eroze	ME	Počet	Podíl [%]
ANO (TRUE)	ANO (TRUE)	70	0,33
ANO (TRUE)	NE (FALSE)	21 286	99,09
NE (FALSE)	ANO (TRUE)	125	0,58
SUM		21 481	100,00

Výsledky modelu

Monitoring	Model	ID	Nejistoty
ANO	NE	A1	Nepostihnutelné lokální akcelerátory eroze
ANO	NE	A2	Eroze na zapojeném pokryvu - problematika DPZ
ANO	NE	A3	Rozdíl identifikace srážek - problematika srážek
ANO	NE	A4	Chybná evidence události - datum srážky
NE	ANO	B1	Nepostihnutelná lokální opatření
NE	ANO	B2	Nepřístupné lokality pro šetření
NE	ANO	B3	Potenciálně nerealizovaný výjezd

Dle validace a započtení míry nejistot lze odhadnout, že do Monitoringu eroze se dostane jen **1 – 8 % ze všech erozních událostí**

Dle validace a započtení míry nejistot lze odhadnout, že do Monitoringu eroze se dostane jen **1 – 8 % ze všech erozních událostí**

